

14 Pierwsze polskie partie polityczne

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XXIII. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń:

- 3) opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków;
- 4) omawia główne założenia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy).

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 1893, 1895, 1897, 1900, 1903,
- postaci: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Wincentego Witosa, Róży Luksemburg, Feliksa Dzierżyńskiego,
- okres narodzin ruchu narodowego na ziemiach polskich,
- główne cele narodowej demokracji,
- założenia programowe Polskiej Partii Socjalistycznej, Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego.

ROZUMIE

- pojęcia: świadomość narodowa, nacjonalizm, endecja, realizm polityczny, antysemityzm, egoizm narodowy,
- wpływ idei nacjonalizmu i socjalizmu na kształtowanie się polskiego ruchu politycznego.

POTRAFI

- opisać zmiany w sposobie rozumienia narodu w okresie rewolucji francuskiej i wojen napoleońskich,
- scharakteryzować strukturę narodową ziem polskich w II połowie XIX w.,
- przedstawić główne nurty życia politycznego pod zaborami na przełomie XIX i XX w.,
- scharakteryzować program polityczny Narodowej Demokracji,
- wyjaśnić, w jaki sposób narodowcy realizowali ideę realizmu politycznego,
- opisać formowanie się ruchów socjalistycznego i ludowego na ziemiach polskich,
- dostrzec różnice między programami różnych partii socjalistycznych,
- opisać działalność Polskiego Stronnictwa Ludowego.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna.

I. Wprowadzenie

W krótkim wykładzie przypominamy, do jakich zmian doszło w świadomości Europejczyków w okresie rewolucji francuskiej i wojen napoleońskich. Wyjaśniamy, jak zmieniło się wówczas rozumienie narodu i jak uczestnicy kongresu wiedeńskiego zignorowali ten nurt, dążąc do przywrócenia „starego ładu”. Informujemy, że podobne procesy zachodziły na ziemiach polskich, a ich rozwój i intensyfikacja w XIX w. były ściśle związane z działalnością państw zaborczych.

II. Rozwinięcie

Wyjaśniamy uczniom, że zagadnienia będące tematem tej lekcji opracują sami z wykorzystaniem map mentalnych. Dzielimy klasę na cztery grupy i rozdajemy instrukcje .

Prezentację grupy I poprzedzamy wstępem, w którym przypominamy uczniom cele polityki prowadzonej przez zaborców wobec społeczeństwa polskiego oraz metody, jakimi ta polityka była realizowana.

Prezentację pozostałych grup poprzedzamy wstępem, w którym przypominamy sytuację polityczną na ziemiach polskich po upadku powstań narodowych. Zwracamy uwagę na to, że rozwój nowych ruchów politycznych wynikał z potrzeby znalezienia nowych przywódców i nowych programów, które z jednej strony uwzględniałyby zachodzące przemiany cywilizacyjne, a z drugiej stanowiłyby realną receptę na rusyfikację i germanizację.

Grupa I

Zapoznajcie się z podrozdziałem *Świadomość narodowa a nacjonalizm* (podręcznik, s. 103–104). Zbierzcie informacje, które pozwolą wam uzupełnić mapę mentalną *Kwestie narodowe na ziemiach polskich w XIX w.*

Na wykonanie zadania macie 15 minut.

Grupa II

Zapoznajcie się z podrozdziałem *Narodowa Demokracja* (podręcznik, s. 104–105). Zbierzcie informacje, które pozwolą wam uzupełnić mapę mentalną *Ruch nacjonalistyczny na ziemiach polskich w XIX w.*

Na wykonanie zadania macie 15 minut.

Grupa III

Zapoznajcie się z podrozdziałem *Polska Partia Socjalistyczna* (podręcznik, s. 106). Zbierzcie informacje, które pozwolą wam uzupełnić mapę mentalną *Ruch socjalistyczny na ziemiach polskich w XIX w.*

Na wykonanie zadania macie 15 minut.

Grupa IV

Zapoznajcie się z podrozdziałem *Polskie Stronnictwo Ludowe* (podręcznik, s. 107). Zbierzcie informacje, które pozwolą wam uzupełnić mapę mentalną *Ruch ludowy na ziemiach polskich w XIX w.*

Na wykonanie zadania macie 15 minut.

Po upływie wyznaczonego czasu przedstawiciele grup odczytują informacje zapisane na mapach mentalnych.

III. Podsumowanie

Pytamy uczniów, do której z wymienionych na zajęciach partii byłoby skłonni się zapisać. Wspólnie zastanawiamy się nad mocnymi i słabymi stronami programów politycznych poszczególnych partii oraz nad wpływem sytuacji politycznej ziem polskich na kształt tychże programów.

Metody kontroli

Ćwiczenie 2 (zeszyt ćwiczeń, s. 37).

Praca domowa

Ćwiczenie 1 (zeszyt ćwiczeń, s. 36).